

Список використаних джерел

1. Кудерміна О.І. План-конспект проведення лекційного заняття. Професійно-психологічна підготовка працівників ОВС. 2014 рік. URL: <https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/up/lectures/лекс-ppp4.doc>.
2. Дубова І.О. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук. Психологічні особливості професійного спілкування поліцій в екстремальних умовах. Київ 2003 рік. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_low/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=E_DOWNLOAD=1.
3. Матеріали для самостійної роботи. Психологія переговорної діяльності. Київ 2016 рік. URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/up/zaochka/NMK_12.doc.
4. Види переговорів. URL: https://stud.com.ua/58236/psihologiya/vidi_peregovoriv.
5. Трояновський В.С. Питання про тактичну підготовку поліцейських до ведення переговорів із правопорушниками. URL: <http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/342/1/%D0%A2%D0%92.%D0%A1.pdf>.

Колесник Вікторія Вікторівна,
курсант навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: завідувач кафедри
юридичного документознавства навчально-
наукового інституту № 1 Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
філологічних наук, доцент **Стратулат Н. В.**

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ПОНЯТЬ «ОФІЦІЙНА МОВА» ТА «ДЕРЖАВНА МОВА» НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ПРАВА

Державність мови є ознакою і символом державності народу. Але значення удержавлення мови аж ніяк не вичерпується його символічним аспектом: без мови неможливе функціонування країни, зокрема її державної форми. Тому, безперечно, важливість вивчення питання «державна мова», а поряд з ним «офіційна мова» є вкрай актуальною.

Для позначення статусу мови в більшості країн використовують термін «державна мова» або «офіційна мова».

Згідно з чинним законодавством України, державна мова – закріплена законодавством мова, вживання якої обов'язкове в органах державного управління та діловодства, установах та організаціях, на підприємствах, у державних закладах освіти, науки, культури, у сферах зв'язку та інформатики тощо [8, ст. 1].

Нині в науковій правовій сфері побутують різні думки щодо розрізнення чи ототожнення понять «державна мова» та «офіційна мова». Так, одні вчені вважають, що ці поняття є синонімічними, інші ж переконують, що вони позначають різні поняття [4, т 1–2]. Як відомо, в юридичній термінології має бути дотримана вимога поняттєво-термінологічної єдності: одному поняттю має відповідати один термін і навпаки. Якщо ж використовуємо два різних терміни, то вони мають відповідати двом поняттям, а це не завжди так [6, с. 81–91].

На думку В. Заблоцького, який вивчав конституційні акти країн світу, терміни «державна мова» і «офіційна мова» в основних законах закріплюються як тотожні. За його словами, у 201 країні проголошено мов як державних – 230, офіційних – 97 (66 держав закріпили дві та більше державні або офіційні мови). Офіційна мова виступає принаймні в двох значеннях: як державна або в спілкування різномовних суб'єктів на внутрішньодержавному чи міжнародному рівнях за згодою сторін. При певних обставинах набуває унормований статус (ООН, ЄС та ін.)» [1, с. 7–8].

Пропонується не розрізняти ці поняття у рішенні Конституційного Суду України, де «під державною (офіційною) мовою розуміється мова, якій державою надано правовий статус обов'язкового засобу спілкуванні у публічних сферах суспільного життя» [9].

Для розв'язання проблем, пов'язаних з визначенням змісту поняття та значення термінів *державна* та *офіційна мова*, достеменно треба звернутися й до лексикографічних праць. Найперше за словниками спробуємо з'ясувати тлумачення цих слів, а також чи перебувають у синонімічних зв'язках слова *державний* та *офіційний*. Для цього звернемося до академічного «Словника української мови», у якому подається тлумачення і слова *державний*, і слова *офіційний*: «Державний. Який має важливе значення для держави, може впливати на стан її справ»; «Офіційний. Який запроваджується, регулюється урядом, урядовою установою або службовою особою; урядовий, службовий».

У лексикографічних виданнях є різні інтерпретації цих понять. Так, в академічному «Словнику синонімів української мови» [4] подаються такі синонімічні ряди до слів державний та офіційний: «Державний (підпорядкований або належний державі як апарату політичної влади), урядовий, коронний»; «Офіційний (який запроваджується, видається урядовою установою або службовою особою), офіціальний, урядовий». У «Короткому словнику синонімів української мови» П.М. Деркача [3] до слова державний як синонім подається лише слово урядовий, а синонімічний ряд зі словом офіційний взагалі відсутній. Таким чином, можна констатувати, що укладачі синонімічних словників слова *державний* та *офіційний* не вважають синонімами. А, отже, зазначене вище дозволяє зробити висновок, що слова *державний* та *офіційний* не можуть вступати в синонімічні зв'язки між собою, оскільки мають різне лексичне значення

Якщо розглянути питання визначення «державної мови» та «офіційної мови» у Конституціях різних держав, то відповідно до статті 10 Конституції України: «Державною мовою в Україні є українська мова» [10, стаття 10].

Відповідно до статті 17 Конституції Республіки Білорусь: «Державними мовами в Республіці Білорусь є білоруська та російська мови» [11, стаття 17]. Згідно з статтею 27 Конституції Республіки Польщі: «У Республіці Польща офіційною мовою є польська мова» [11, ст. 27]. Стаття 3 Конституції Республіки Болгарія проголошує: «Офіційною мовою в Республіці Болгарія є болгарська мова» [12, стаття 3]. Відповідно до статті 6 Конституції Естонської Республіки: «Державною мовою в Естонії є естонська мова» [13, стаття 6]. Стаття 8 Федерального конституційного закону Австрії: «Німецька мова є державною мовою Республіки Австрія» [15, ст. 8]

Таким чином, у конституційному праві різних країн, а це, як правило, стосується багатомовних країн, на позначення визнаної (визнаної) Конституцією або законом мови (мов), якій (яким) державою надано правовий статус обов'язкового використання в усіх сферах суспільного життя й на всій території держави, переважно вживаються терміни «державна» мова меншою мірою – «офіційна мова».

Список використаних джерел

1. Заблоцький В.В. Мовна політика в Україні: стан та напрями оптимізації: автореф. дис. канд. політ. наук : спец.

23.00.02 «Політичні інститути та процеси (політичні науки)» / В.В. Заблоцький. – Х., 2007. – 16 с.

2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України про офіційне тлумачення положень ст. 10 Конституції України щодо застосування державної мови органами державної влади, органами місцевого самоврядування та використання її у навчальному процесі в навчальних закладах України: прийнято 14.12.1999 р. № 10-рп/99 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-99>.

3. Держак П.М. Короткий словник синонімів української мови. Львів; Краків; Париж. 1993.

4. Словник синонімів української мови: В 2-х т. К., 1999. Т. 1–2.

5. Словник української мови: В 11 т. К., 1970—1980. Т. 2, 5.

6. Колісник В. Правове регулювання мовних відносин в Україні та проблеми його подальшого удосконалення / В. Колісник // Вісн. Акад. прав. наук України. – 1998. – № 4. – С. 81–91.

7. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

8. Закон України «Про засади державної мовної політики» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5029-17/ed20140906/card2#Card>.

9. Рішення Конституційного Суду України. Електронний ресурс: <http://www.ccu.gov.ua/storinka/rishennya-konstytuciynogo-sudu-ukrayiny>.

10. Законодавство України, Конституція України від 28.06.1996 року. Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

11. Конституція Польської Республіки. Електронний ресурс: http://pravo.org.ua/img/books/files/1525439592pol_const_new_a5_web.pdf.

12. Конституція Республіки Боларія. Електронний ресурс: <https://legalns.com/download/books/cons/bulgaria.pdf>.

13. Конституція Естонської Республіки. Електронний ресурс: http://www.concourt.am/armenian/legal_resources/world_constitutions/const/estonia/estoni-r.htm.

14. Конституція Республіки Авторія. Електронний ресурс: <https://worldconstitutions.ru/?p=160>.